

FƏRXAD VƏ ŞİRİN

U S T A D N A M Ə

Dənəndə yanında, məclis içində,
Şirin sözün cana yayılsın gerek!
Sazın cingildəyib, səsin gələndə,
Qəflətdə yatanlar ayılsın gerek!

Lə'li-mərcan gerek aşiq kalamı,
Aferin söyləyə eşidən hamı,
Firdovsi, Nizami, Füzuli, Cami,
Ustadlar tanınıb sayılsın gerek!

Yandırmaq hər qəlbi eşqin ataşı,
Fərhad istər çapa qayanı, daşı.
Kamil ustad olmaz hər yetən naşı,
Dəmir zindan üstə döyülsün gerek!

Əgər qismət olsa tər-xonça xara,
Şeyda bülbul batar min ahı-zara.
Dünyada düşməsin mərd adam dara,
Namərdlər comərdə eyilsin gerek!

Getdi bu dünyadan neçə şiri-nər,
Bəhram şah hünərvər, Xosrov dilavər.
Aşiq Xeyri, sözün söylə dil əzbər,
Ustادلara rəhmət deyildin gerek!

Ustadlar ustadnaməni bir deməyib, iki deyərlər. Biz də deyək
iki olsun, mərdlərin başı dik olsun.

Fələk zəhər qatdı çoxlar aşına,
Çoxlar ömrün tamam eylədi bir gün.
Min bəla gətirdi axır başına,
Sitemindən həzər söylədi bir gün.

Çoxlar məclis qurub döşətdi xalı,
Qaldı bu dünyada dünyanın malı.
Uddu qara torpaq ol Rüstəm Zalı,
Gör çərxi hökəmdar neylədi bir gün.

Fələk hər kimsədən bir qisas aldı,
Əzrayıl yeriyib qanadın çaldı.
İskəndər elindən qamçını saldı,
Xancal alıb bağrın teylədi bir gün.

Mərd iyidlər kəm olmazlar mürvətdən,
Hər kəsənin qisməti var ne'mətdən
Buğda verib çıxartdılar cənnətdən,

Şeytan ol Adəmi tovladı bir gün.

Ümid, bel bağlama fani dünyaya,
Gəl qiymət qoy ustad verən haqq-saya.
Bəlkə əməyini döndərdi zaya,
Səni də yolundan eylədi bir gün.

Ustadlar ustadnaməni iki deməyib üç dəyər, biz də deyək üç
olsun, namərdlərin ömrü puç olsun.

Söylə görüm, gəlib keçib,
Neçə insan dünya, səndən?
Ölüm şərbətini içib,
Qoca, cavan dünya, səndən?

Gah boşaldın, gah da doldun,
Çox işlərə səbəb oldun.
Neçə şahlar taxtdan saldın,
Çəkdi fəğan dünya, səndən.

Kimini qəmlə doyduurdun,
Kimisinə al geydirdin.
Kiminin gönün soyduurdun,
Getdi üryan dünya, səndən.

Əzəl savaba baxmadın,
Fağır qolundan tutmadın
Kimə dadına çatmadın,
Ay dad, aman dünya, səndən.

Birini eyləyəndə şad,
Birisinə çəkirdin dad.
Neçəsi getdi namurad,
Uddu al qan dünya, səndən.

Bir zaman murada yetdi,
Cəmi quşlara hökm etdi.
Ömr eylədi, köçüb getdi,
Çox Süleyman dünya, səndən.

Devlər ilə eylədi cəng,
Öldürdü çox iyid, sərhəng.
Can üzüldü, oldu diltəng,
Rüstəm-dastan dünya, səndən.

Şir tek bərələrdə yatdı,
Atasıynan güştü tutdu,
Cavan getdi, qana batdı,
Söhrab nalan dünya, səndən.

Firdovsi yazdı «Şahnamə»,

Dastanı yetdi tamame,
Dad çekdi çatmadı kame,
Bir ele can dünya, sendən.

Nizaminin xoş həvəsi,
Aləmə yayıldı səsi.
Açıldı söz xəzinəsi,
Lə'li-mərcan dünya, sendən.

İskəndər qoydu başa tac,
Balıqlardan aldı xərac.
Axır oldu taxtı tərəc,
Çəkildi yan, dünya, sendən.

Sən olandan beri abad,
Gəlib keçib neçə ustad,
Neçə aşiq, Şirin-Fərhad,
Gedib giryan, dünya, sendən.

Kəsdin iyidlər yolunu,
Sındırdın şimşad qolunu.
Qocaltdın Əlioğlunu,
Qəddi kaman, dünya, sendən.

Size hardan xəbər verim, dünyanın bir əyyamından, ustadlar qovlundan, şirlər yolundan, dünyanın bir zamanında Şemistan adlı varlı, cahı-cəlallı bir padşah var idi. Şemistan padşahın qoca vaxtında övlad payı, gözəllikdə tayı tapılmayan, ayı mat, günü xəcalet eliyən Şirin adlı bir qızı var idi. Şemistan padşah bir imarət qurdurmaq istədi. Bilal adlı yaxşı bir bəna var idi. Şemistan padşah Bilalı çağırırdı. Bəna Bilal padşahın hüzuruna gəldi, baş əydi, torpağa düşdü, padşahın onu nə üçün çağırıldığını xəbər aldı. Şemistan padşah dedi:

- Ey bəna, səni ona görə çağırırdırmışam ki, mənə başı buluddan, ayağı deryadan nəm çəkən yeddi mərtəbəli bir imarət tikəsən. Padşahların hökmünü yerinə yetirənlər xəlet alırlar, yerinə yetirməyənlər qəzəbinə düşər olurlar. Fikirleş, hansını seçirsən seç. Binanı tikib başa gətirsən, sənə yaxşı xəlet verəcəm.

Bəna Bilal padşahın hökmünü yerinə yetirməyə söz verdi.

Bəna Bilalın Fərhad adlı camallı-kamallı bir qəşəng oğlu var idi. Fərhad yaxşı qaya çapmaq, daş yonmaq bilirdi. Bəna Bilal oğlu Fərhad ilə padşaha imarət tikəcəyi yere gəldi. Fərhad daş yonub atasına verərdi, atası da imarəti tikərdi. Neçə aylar, günlər keçdi, bəna Bilal oğlu Fərhad ilə Şemistan padşaha başı buluddan, ayağı deryada nəm çəkən imarət tikdi. İmarətə tamaşa etmək üçün Şirin özünə yeddi qələm ilə ziynet verib qırx inçə qıznan oraya gəldi. Fərhad Şirini görüb bir könlədən min könlə aşiq oldu. Şirin də gül camallı, xətti-xallı Fərhada aşiq oldu. Fərhad nazlı-qəmzəli gözəl Birinin sevdasına düşdü. Eşq başına

vurdu, sinəsi demirçi küresi kimi alışdı. Üreyi coşdu, aldı görək qırx incə qız arasında duran adı Şirin, özü şirin qıza nə dedi:

Qurbanı olduğum ay nazlı Şirin,
Şirin, sen buraya səfa getirdin.
Sənsiz gecə-gündüz olmaz qərarım,
Şirin, sen buraya səfa getirdin.

Qaşın qap-qaradı, gözün sürməli,
Gündə yüz yol gül üzünü görməli
Səninlə sallanıb başa girməli,
Şirin, sen buraya səfa getirdin.

Gözəlliyin belli cümlə cahana
Qız, öyünər seni bəsləyən ana.
Gözəllər başına olub pərvana,
Şirin, sen buraya səfa getirdin.

İstərim üzünü görməsin yaman,
Seyrəqib kəsənin elindən aman.
Fərhadam, boyuna mən olum qurban,
Şirin, sen buraya səfa getirdin.

Fərhad sözünü tamam eylədi. Fərhadın şirin kəlam oxuması qızın çox xoşuna gəldi. Adı Şirin, özü şirin qız Fərhadı görüb gözəl gözlərini yana süzdü. Oğlana qıyqacı baxdı. Şirinin bu baxışı Fərhadın sinəsinə od saldı. Onun eşqini birə-beş artırdı. Fərhad daha da coşdu. Aldı görək Şirinin gözlərini necə tərif eylədi:

Başına döndüyüm gül üzlü Şirin,
Apardı ağlımı qara gözlərin.
Göyçək cəmalına aşiq olmuşam,
Eyləməz dərdimə çarə gözlərin.

Sənin kimi şama mənəm pərvana,
Amandı bu qədər qəsd etmə cana.
Çatmaqaş altında süzülür yana,
Eyləyir sinəmi para gözlərin.

Nə olar anlayıb dərdimi bilsən.
Mina gərdənlisən, bir qara telsən.
Dağlarda lalasan, bağlarda gülsən,
Qorxuram ki, uya xara gözlərin.

Özün kimi gözəl olmaz dünyada,
Canım qurban olsun o şirin ada.
Aradaki ilqar getməsin bada,
Yandırar ciyərini nara-gözlərin.

Fərhad qurban olsun bir şirin cana,

Könlümün evini qılma virana.
Zülflərin tökülüb tamam gərdana,
Vurubdu qəlbimə yara gözlərin.

Oğlanın bu sözü də qızın xoşuna gəldi. Şirin yenə də naz atdı, işvə satdı, Fərhadın qarşısında tovuş kimi cilvələnilib süzdü. Baş-başə çatılmış qara qaşlarını elə oynatdı ki, qaşının oynaması ilə Fərhadın könlü də oynadı. Qəlbini eşqin atəşi yandırdı. Fərhad Şirinin gözlərinə söz demişdi. Öz-özünə fikir eyləyib dedi: «Qaş gözün ziynəti, yaraşığıdır. Qaşsız göz, gözsüz qaş nəyə gərəkdir». Oydu ki, aldı görək qızın qaşlarını necə tərif elədi:

Adın Şirin, özün şirin, şirin yar,
Döndərib qəddimi kamana qaşlar.
Huş kamalı düürüst, ağılı dərin yar,
Yaraşır sən kimi canana qaşlar.

Bülbül cəh-cəh vurub dolanır bağı,
Nə gözəl qurulub yarın otağı,
Qapından qovma sən saxla qonağı,
Mürvət eyləyəndi mehmana qaşlar.

Vardır seyrəngahın, xoş mürğüzərin,
Düzülüb dəhana inci, mirvarın.
Tapılmaz dünyada heç barabərin,
Benzəyir huriyi-qılmana qaşlar.

Gözəllikdə əcəb götürübsən pay,
Amandır, eyləmə əməyimi zay.
Qoyaram yolunda mən yüz haqqı-say,
Gətirsə də mənə amana qaşlar.

Sevmişəm dünyada o gözəl adı,
İstərim pərimdən versin muradı.
Eşqin sevdasına saldı Fərhadı,
Eylər mən fağır divana qaşlar.

Şirin qorxdı ki, yanındakı qızlar işi duyub atasına, anasına xəbər versinlər, oydu ki, ordan getmək istədi. Fərhad Şirinin getmək istədiyini görüb aldı görək Şirine nə dedi. Şirin ona necə cavab verdi:

Aldı Fərhad:

Mənə eşq oduna salan
Gözəl, getmə birçə dayan.
Ağılı, huşu başdan alan
Gözəl, getmə birçə dayan.

Aldı Şirin:

Atam-anam yolum gözlər,
Salamat qal, mən gedirəm.
Sinəmi odlar o gözlər,
Salamat qal, mən gedirəm.

Aldı Fərhad:

Yaradan xoşlayıb səni,
Sevdaya caladın məni.
Sevdim sən kimi kimsəni,
Gözəl, getmə bircə dayan.

Aldı Şirin:

Tanrıdan eylədim dilək
Biz murada çatıb gülek.
Oğlan bil, sendədi ürek,
Salamat qal, mən gedirəm.

Aldı Fərhad:

Səndən bir iltimasım var,
Çəkdirmə mənə ahı-zar.
Bağlayaq arada ilqar,
Gözəl, getmə bircə dayan.

Aldı Şirin:

Bir od saldın şirin cana,
Az qaldı ki, ürek yana.
İlqarımız qalsın sona,
Salamat qal, mən gedirəm.

Aldı Fərhad:

Seçmərim gül üzdən səni,
Qoymaram heç gözdən səni.
Saz-söhbətdən, sözdən səni,
Gözəl, getmə bircə dayan.

Aldı Şirin:

Bir də eşidəm sədanı,
Nuş eyləyəm xoş badanı.
Oğlan, mən alım qadanı,
Salamat qal, mən gedirəm.

Aldı Fərhad:

Rəhm elə mən mübtəlaya,
Qurbanam üzü lalaya.

Fərhadı saldın bəlaya,
Gözəl, getmə bircə dayan.

Aldı Şirin:

Sir sözünü söylə xəlvət,
Ürəkdə var rəhm, mürvət.
Şirin ola sənə qismət,
Salamat qal, mən gedirəm.

Şirin Fərhadan ayrılıb getmək istədi.

Biçarə Fərhad Şirinin ayrılıb getməsinə dözə bilmədi. Üzünü gözəl Şirinə tutub dedi:

- Ay canımı alan, könlümə talan salan yar, gözümə getsən, özümə gederəm, insafa gəl, mürvət elə, bir ayaq saxla. Sinəmə beş xanə söz gəlib onu söyləyim, sonra ixtiyar özünüdü. Fərhad Şirini sevdiyini bir də qıza bildirmək istədi.

Aldı Fərhad:

Lalə yanaq, gözəl Şirin,
Könül sənə bənd olubdu.
Sevdim səni əzəl Şirin,
Könül sənə bənd olubdu.

Əcəb həddə çatıb yaşın,
Sona tək yaşıldı başın.
Nə xoş çəkilibdi qaşın,
Könül sənə bənd olubdu.

Sənsən gözəllərə ülkər,
Ağzın baldı, dilin şəkər.
Ağrın alım, pəri peykər,
Könül sənə bənd olubdu.

Nə yaxşıdı oban, elin,
Yaraşır kəmərə belin.
Tökülüb gərdənə telin,
Könül sənə bənd olubdu.

Sallan bəri, lala yanağ.
Fərhad dələr külüngle dağ.
Gözlərimdən olma irağ,
Könül sənə bənd olubdu.

Aşıq-mə'suq yüz cəfa ilə bir-birlərindən ayrıldılar. Şirin qızlardan çıxıb evlərinə getdi. Fərhadı da atası apardı.

Bunlar burda qalsınlar, sizə Şemistan padşahdan xəbər verim. Şemistan padşah imarətin başa gəldiyini eşidib, oraya gəldi, bəna Bilalı çağırırdı, ona xələt verib yola saldı. Sonra külfəti ilə təzə imarətə köçdü. Şemistan padşah burda qalsın, sizə Şirindən

danışım. Şirin Fərhadı aşiq olduğunu nə atasına, nə də anasına açma bilirdi. Məlul-müşkül eyləşib Fərhadın intizarını çəkirdi. O tərəfdən Fərhad da Şirindən ayrı dözmə bilməyirdi. Səbri, qərarı kəsilmişdi. Nə gündüzü gündüz idi, nə gecəsi gecə. Sevgilisinin firqəti onu rahat qoymayırdı. Bığarə Fərhad dərini öz içində çəkirdi. Heç kimə sirrini açmayırdı. Şirin deyirdi, Şirin eşidirdi. Günlərin bir günü Fərhadın anası Reyhan oğlunu belə məlul görüb dedi:

- Ah, gözlərinin qurbanı olum oğul, söylə görüm sənə nə olub ki, rəngin belə zəfəran kimi saralıbdı?

Fərhad əzəl istədi anasına eşqə düşdüyünü deməsin. Sonra fikirləşdi ki, bu sirri anasına da açmasa kimə açma bilər. Kim onun dərini əlac eyləyə bilər. Axırda Şəmistan padşahın qızı Şirine aşiq olduğunu anasına açıb söylədi. Reyhan oğlu Fərhadın Şirine aşiq olduğunu bilib onu dilə tutdu, bu sevdadan yayındırmaq istədi. Ancaq nəsihətləri Fərhadı kar eyləmədi. Reyhan yalvarıb dedi:

- Ay oğul, başına dönüm, qadını alım, sevdə çox çətindir, eşqə düşənlərin başı min bəla çəkir. Gəl sən bu sevdadan əl çək. Sən bir kasıb bəna oğlusan. Şirin dövlətli bir padşah qızıdır. Atasını sənə verməz. Şirin sənə babın deyil. Axtar babını tap. Nə çoxdur əldə qız. Sev, birini al. Özünü də, bizi də əziyyətə salma.

Anasının cavabında aldı Fərhad görək nə dedi, anası necə cavab verdi.

Aldı Fərhad:

Bir gözəl salıbdı mənə sevdəyə,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.
Düşsəm də yolunda dərini-bəlaya,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.

Aldı Reyhan:

Qadasın aldığı gül üzlü Fərhad,
Gəl sən bu sevdadan əl çək, ay oğul.
Bu viran dünyada olmaz qəlbim şad,
Gəl sən bu sevdadan əl çək, ay oğul.

Aldı Fərhad:

Ağzı şəkər, dodaqları qənd olub,
Züfləri boynuma bir kəmənd olub.
Görmüşəm üzünü, ürək bənd olub,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.

Aldı Reyhan:

Eyləmə sən hər yetənə e'tibar,
Öz bağımızda var alma, heyva, nar,
Bil ki, padşah qızı olmaz sənə yar,

Gəl sən bu sevdadan əl çək, ay oğul.

Aldı Fərhad:

Camalının şövqi mat eylər ayı,
Yoxdur tək sonamın göllərdə tayı.
Əhdə düz gözəldi, deyil hərcayı,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.

Aldı Reyhan:

Qohum susar qohumuna, elinə,
Düşməyəsen seyrəqibin feline.
Uyma bivefanın şirin dilinə,
Sən gəl bu sevdadan əl çək, ay oğul.

Aldı Fərhad:

Mə`şuqun olmasa cövri-cəfası,
Hərgiz sürülməz ki, zövqi-səfası
Mən bilirəm vardı mənə vəfası,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.

Aldı Reyhan:

Vərqa Gülşə üçün saraldı, soldu,
Urha Urşa üçün sevdaya doldu.
Məcnun Leyli sevdi, divanə oldu,
Sən gəl bu sevdadan əl çək, ay oğul.

Aldı Fərhad:

Fərhad Şirin üçün yandırır ürək,
İlqarlı kimsədən olarmı keçmək?
Aşiq eşq oduna alışsın gerek,
Ana, mən Şirindən dönə bilmərəm.

Aldı Reyhan:

Reyhanam, dərməyə nərgiz, lala çox,
Elə qaşı qara, gözü ala çox.
Bu sevdada qəm, möhnət çox, bəla çox,
Gəl sən bu sevdadan əl çək, ay oğul.

Anası bildi ki, sevdaya düşənləri qaytarmaq olmaz. Aşiq mə`şuqenin dalınca gedib dağlara, daşlara düşüb, cövri-cəfa çəkib sevdiyi qızı tapıb getirməse ölər, geri dönməz. Fərhadı da bu sevdadan yayındırmaq çox çətindi. Yer üzünün gözəlləri, göyün huri-qılmanları gəlsə də, Fərhad heç birinə meyl eyləyib Şirindən əl çəkməz. Biçarə Reyhan çox mə`yus oldu. Bir yanda boynunu burub oturdu. Bu dəfə Fərhadın atası irəli yeridi. Oğluna öyüd-nəsihət

eylədi. Yene də başa gəlmədi. Fərhad Şirindən ötrü ah çəkməyə, aman eyləməyə başladı. Göysünü ötürdü. Bəna Bilal oğlu Fərhadın halına ürəkdən yandı, aldı görək oğluna nə dedi, oğlu Fərhad ona necə cavab verdi.

Aldı Bilal:

Cəfasın çəkdiyim Fərhad,
Göysünü ötürmə belə.
Qönçə gül əkdiyim Fərhad,
Əməyim itirmə belə.

Aldı Fərhad:

Mehriban, ata, bir qızın
Eşqi məni zayıf eylər.
Al geyinib naz edəndə,
Gül üzünə mülk eylər.

Aldı Bilal:

Oğlum, sən gəl olma naşı,
Tap özünə can sirdaşı.
Ahın ilə daşı-daşı,
Sən dilə getirmə belə.

Aldı Fərhad:

Peymandan, ilqardan ötrü,
Çəməndən, gülzardan ötrü.
Şirin kimi yarıdan ötrü,
Axar göz yaşım sel eylər.

Aldı Bilal:

Eşidər dost, düşmən bilər,
Bu günə şad olub güler,
Eşq yamandı daşı dələr.
Eşq daşın götürmə belə.

Aldı Fərhad:

Ürəyim sevdəyən yanar,
Əlimdə yoxdu ixtiyar.
Leyl-nahar qıllam ah-zar,
Ayrılıq günüm il eylər.

Aldı Bilal:

Bilal eşitməsin ünün,
Getsin qəlbədən dağ-düyünün.
Dəli olub axır günün,

O yere yetirmə belə.

Aldı Fərhad:

Sevdim bir bəylər xasını,
Gözəllərin şəhlasını.
Şirinin hər bəlasını,
Fərhad cana qayıll eylər.

Söz tamam oldu. Atası da gördü ki, doğrudan Fərhadı bu eşqdən uzaqlaşdırmaq mümkün olmayacaq. Aşiq gerek mə'suqindən ötrü çöllərə düşsün, yansın, qaralsın, solsun, saralsın, ya ölsün, ya da butasını ələ keçirsin. Bəna Bilal oğlunun bu yoldan qayıtmayacağını bilib ona xeyir-dua verdi, muradına, mətləbinə çatmasını arzu etdi.

Fərhad burada qalsın, sizə Şirindən danışım. Fərhad Şirinin fəraqını çəkən kimi, Şirin də Fərhadın intizarını çekirdi. Gecə-gündüz ahü-zar eyləyirdi. Fərhadan ayrı qərarı tükenmiş, səbri kəsilmişdi. Anası Mehriban xanım qızını qəmgin görüb onun yanına geldi. Halını soruşdu, telini sığallayıb boynunu qucaqladı, qəmgin olmasının səbəbini xəbər aldı. Şirin Fərhada aşiq olduğunu indiye qədər nə anasına, nə də atasına açmamışdı, indi də açmaq istəmirdi. Ancaq anası Mehriban xanım əl çekmedi. Mehriban xanım qızı Şirini belə məlul, müşgül, pərişan görüb aldı görək nə dedi, Şirin ona nə cavab verdi.

Aldı Mehriban xanım:

Gözlərin qurbanı, gözəl Şirininim,
Söylə, gözəl qızım, niyə qəmlisən?
Nədən belə ahü-fəğan çekirsən,
Söylə, gözəl qızım, niyə qəmlisən?

Aldı Şirin:

Məni boya-başa yetirən ana,
Ana, mən Fərhada aşiq olmuşam.
Doqquz ay qundağım götürən ana,
Ana, mən Fərhada aşiq olmuşam.

Aldı Mehriban xanım:

Geyməyə atlasın, alların vardı,
Ağ üzündə qara xalların vardı.
Dodağında şirin balların vardı,
Söylə, gözəl qızım, niyə qəmlisən?

Aldı Şirin:

Nə ola ki, bir şad olam, güləm mən,
Xoryadların bağrın başın dələm mən.

Sevgilimlə seyrangahdan gələm mən,
Ana, mən Fərhada aşiq olmuşam.

Aldı Mehriban xanım:

Od kimi yandırır sinəmi sözün,
Xətrini istərem bilirsən özün.
Bəzəyin, düzəyin, ağır cehizin,
Söylə, gözəl qızım, niyə qəmlisən?

Aldı Şirin:

Ana, sən artırma gəl qəm-qüssəmi,
Qeydime qalmayır nə dayı, emi.
Nə ola tapaydı həmdəm həmdəmi,
Ana, mən Fərhada aşiq olmuşam.

Aldı Mehriban xanım:

Gül-gülüstan olsun sənin dörd yanın,
Anan Mehriban da olsun qurbanın.
İstərem ucalsın qoy adın, şanın,
Söylə, gözəl qızım, niyə qəmlisən?

Aldı Şirin:

Şirinəm, dad etdim mən dad eşitdim,
Çəmi aşıqləri namurad etdim.
Hər gün Fərhad dedim, Fərhad eşitdim,
Ana, mən Fərhada aşiq olmuşam.

Mehriban xanım Şirinin Fərhada aşiq olduğunu bildi. Əzəl ona nəsihət verdi, danladı. Gördü ki, sözləri Şirinə təsir eləmir, sonra aşiq olanların bir-birlərindən dönmədiklərini düşündü, qızına yazığı gəlib dedi:

- Qurbanın olum gözəl qızım, hələlik atan bu sirri bilməsin, evdə otur, bir yana çıxma. Atan sənin Fərhada aşiq olduğunu bilse, qəzebi tutar, seni də, Fərhadı da öldürər.

Bunun üstündən bir qədər keçdi. Mehriban xanım gördü qızının derdi ilə hey artır, ona qızlarla gəzməyə çıxmağa icazə verdi; Şirin qızlarla bağda gezirdi, ancaq onun gözüne nə qızlar, nə də bağ görünürdü. Fərhad fikrindən çıxmırdı. «Yorulmuşam» - deyər, qızlardan ayrıldı, bir hovuzun başına gəldi.

Şirinin Məsmə adlı bir qarabaşı var idi. Şirin onun xatırını çox istəyirdi. Məsmə Şirinin sirrini heç kimə açmazdı. Məsmə qarabaş Şirinin Fərhada aşiq olduğunu bilirdi, xanımını bikiyə görüb ona ürək-dirək verirdi. Ancaq Şirinin səbri-qərarı kəsilmişdi, Fərhaddan ayrı yaşaya bilmirdi. O tərəfdən Fərhad Şirinin ayrılığına dözə bilməyib onu görmək üçün evlərindən çıxdı. Gezə-gezə gəldi güllü bağa yetişdi. Fərhadın güllü bağa gəldiyini

ezəlcə Məsmə qarabaş gördü. Götürdü görək Fərhadın gəlməsini
Şirinə necə xəbər verdi:

Qəm-qüssəyə batan Şirin,
Şad ol Şirin, Fərhad gəldi!
Dərddən yükün tutan Şirin,
Şad ol Şirin, Fərhad gəldi!

Çarhovuzun başındasan,
Əcəb cavan yaşındasan.
Sən də eşq ataşındasan,
Şad ol Şirin, Fərhad gəldi!

Xoryad kimsələr görməsin,
Canına qəsde girməsin.
Atana xəbər verməsin,
Şad ol Şirin, Fərhad gəldi!

Məsmə qurban Şirin ada,
Görməyəsen ağrı-qada.
Yetişsən tez murada,
Şad ol Şirin, Fərhad gəldi!

Fərhad gəldi hovuzun başına çatdı. Aşiq-mə`şuq görüşüb şad
oldular. Fərhadın könlü açıldı, üzü güldü, çoxdan bəri həsrətini
çəkdiyi gül üzlü Şirini görüb ona olan məhəbbəti birə-min artdı.
Aldı görək qırx incə qızla güllü bağa seyrə çıxan Şirinə nə dedi:

Qırx incə qız ilə səhər çağında,
Bəzenib seyrana çıxan Şirininim.
Nə dövrən eylərsən gülşən bağında,
Bəzenib seyrana çıxan Şirininim.

Aşıqın buraya gəldiyin bildin,
Nazlı gözəllərlə oynayıb güldün.
Oxuyan bülbül tek sən şövqə gəldin,
Bəzenib seyrana çıxan Şirininim.

Fərhadın dilinin ezberi sensən,
Çəşmi-nuri, şəmsi-qəməri sensən.
Cümlə gözəllərin ülkeri sensən,
Bəzenib seyrana çıxan Şirininim.

Aşiq-mə`şuq hovuzun başında yanaşı əyləşib şirin söhbət
eliyirdilər. Ayrılıqlarından, dərdlərindən bir-birlərinə
danışdırdılar. Söhbət arasında Fərhadın bir sözü qıza deydi. Şirin
bundan bir az incidi. Fərhad küsdü, çəkildi bir yanda durdu.
Şirinin Fərhadan inciyib küsməsi oğlana toxundu. Şirin üzünü
çevirib, getməyə başladı. Fərhad görək nə dillərlə o nazlı,
qəmzəli ceyranın könlünü alıb, geri qaytarır:

Ala gözlü, nazlı Şirin,
Qayıt bəri, qayıt bəri.
Şəhdi şəkər sözlü Şirin,
Qayıt bəri, qayıt bəri.

Süzüb gedən mäh camallım,
Sənə qurban dövlət malım.
Qız incimə, qadan alım,
Qayıt bəri, qayıt bəri.

Sənsən dağların maralı,
Dolanma məndən aralı,
Sənsiz gül rəngim saralı,
Qayıt bəri, qayıt bəri.

Məni öldürməkdə qəsdin,
Səbri qərarımı kəsdin.
Nə dedim ki, məndən küsdün?
Qayıt bəri, qayıt bəri.

Züflərinə çəkdi şana,
Fərhadı yetirdi cana,
Üz çevirib getmə yana,
Qayıt bəri, qayıt bəri.

Fərhadın yalvarıb-yaxarması Şirinin qəlbini yumşaltmışdı, geri qayıtmışdı. Fərhad sözü ilə, sazı ilə Şirinin könlünü aldı. Şirin Fərhadın yanına gəldi. Çarhovuzun başında yanaşı əyləşdilər. Fərhad həsrətini çəkdiyi gözəl Şirini yanında görüb könlü açıldı, üzü güldü, aldı görək nə dedi, Şirin ona necə cavab verdi.

Aldı Fərhad:

Ala gözlü, nazlı Şirin,
Şükür ki, bir də görüşdük.
Sevdam ürəyimdə dərin,
Şükür ki, bir də görüşdük.

Aldı Şirin:

Cövri-cefa çəkən Fərhad,
Sən bu bağa xoş gəlib-sən.
Bağında gül ekən Fərhad.
Sən bu bağa xoş gəlib-sən.

Aldı Fərhad:

Mərhəmət qıl sevgilinə,
Heyranam şirin dilinə.
Əlim yetişdi əlinə,
Şükür ki, bir də görüşdük.

Aldı Şirin:

Göyden ense huri-mələk,
Tapılmaz sən kimi göyçək.
Yolun süsən, sünbül, çiçək,
Sən bu bağa xoş gelibsən.

Aldı Fərhad:

Qaşların bənzər kamana,
Gözlərin susayır qana.
Həsret idim sən canana,
Şükür ki, bir də görüşdük.

Aldı Şirin:

Çarhovuzun başındaylıq,
Yeniyetmə yaşındaylıq.
Biz də eşq ataşındaylıq,
Sən bu bağa xoş gelibsən.

Aldı Fərhad:

Təbib gerek dərd araya,
Dərman eyləyə yaraya.
Rəqib girməsin araya,
Şükür ki, bir də görüşdük.

Aldı Şirin:

Qamətim düz, belim incə,
Üzüm güldü, sən gəlince.
Bülbül gülə qonub necə,
Sən bu bağa xoş gelibsən.

Aldı Fərhad:

Fərhad içib eşq camını,
Dost dostdan alar kamını.
Can diler yaz əyyamını,
Şükür ki, bir də görüşdük.

Aldı Şirin:

Hovuzun xoşdu qaynağı,
Ördək ilə qaz oynağı.
Şirinin bu məlul çağı,
Sən bu bağa xoş gelibsən.

Şirin yenə yerindən qalxıb başındakı gözəl qızlarla sallana-sallana bağda gəzməyə, gül dərməyə, çiçək üzməyə başladı. Danışan kim, deyən kim, gülən kim, qızların səsi, quşların cəh-cəhi bağı başına götürmüşdü. Şirinin min naz ilə əlində dəstə gül sallana-sallana gəlməsi Fərhadı bir də coşdurdu. Fərhadın sinəsi demirçi küresi kimi alışdı. Sazı yanan sinəsinə basıb götürdü görək gözəl Şirinə nə dedi:

Yüz nazilə gələn Şirin,
Olmaz sən tək ceyran gözəl.
Bağrım başın dələn Şirin,
Mürvət elə, tərən gözəl.

Nə zaman oldun anadan,
Seçilməzsən sən sonadan.
Yaranıbsan xoş binadan,
Gül-camallı canan gözəl.

Sallanıb gəlirsən bəri,
Adın dilimin ezberi.
On dörd yaşlı huri-peri,
Eyləyirsən seyran gözəl.

Yolunda çəkərem cəfa,
Bircə gəlməzsən insafa.
Yar eylər əhdinə vəfa,
Fərhad sənə qurban gözəl.

Söz tamama yetişdi, iki sevgili bir-birindən ayrıldı. Şirin başında qırx incə qız güllü bağdan çıxdı. Evlərinə getdi, Fərhad da Şirindən ayrılıb evlərinə gəldi. Şirini atası heç yere buraxmırdı.

Günlərin bir günü Şirin atasından xəlvət anasından icazə aldı, yanında xalası qızı Badam, başında qırx incə qız güllü bağa geldilər.

O tərəfdən Fərhad da Şirini yadına salıb evlərindən çıxdı, birbaş güllü bağa gəldi. Gördü güllü bağda Şirin başında bir dəstə qız seyr eleyir. Aldı görək Şirinə nə dedi, Şirin ona necə cavab verdi.

Aldı Fərhad:

Nə zamandı həsrətini çəkirem,
Əcəb yaxşı oldu qız, bu gəlişin.
Gözlərimdən qanlı yaşlar tökürem,
Əcəb yaxşı oldu qız, bu gəlişin.

Aldı Şirin:

Düşübən çəkdiyin bu nə firqətdir?
Oğlan, bir səbr eylə, sirrim duyarlar.

Sinəmdə gövr edən dərddi, möhnətdi,
Oğlan, bir səbr eylə, sirrim duyarlar.

Aldı Fərhad:

Əcəb xoş gəlibsən sən bizim bağa,
Fərhad gözlərinə olsun sadağa.
Mayiləm gül üzə, büllur buxağa,
Əcəb yaxşı oldu qız, bu gəlişin.

Aldı Şirin:

Bülbül olan heç unutmaz gülünü,
Sona olan tərk eyləməz gölünü.
Şirin heç döndərməz səndən meylini,
Oğlan, bir səbr eylə, sirrim duyarlar.

Söz tamam oldu. Fərhadın oxuması Şirinin xalası qızı Badam xanımın xoşuna gəlmədi. Badam qaş-qabağını tökdü. Fərhad ancaq Şirindən oxuduğu üçün o, bundan sındı. Üzünü Fərhada tutub dedi:

- Ay aşiq, sən elə həmişə Şirindən oxuyursan, bəs biz adam deyilikmi?

Badamın cavabında götürdü Fərhad görək nə dedi:

Başına döndüyüm Badam,
Badam, sən də çox gözəlsən.
Yarı gördüm, könlü şadam,
Badam, sən də çox gözəlsən.

Qaşlarındı əcəb kaman,
Gözlərin buyurur fərman.
Əndamında libas əlvan,
Badam, sən də çox gözəlsən.

Bizə satma işvə, nazı,
Gəl olgilən məndən razı.
Şirinin xalası qızı
Badam, sən də çox gözəlsən.

Hər kimse ki, qatsa ara,
Dərdinə olmasın çara.
Ürəyimə vurma yara,
Badam, sən də çox gözəlsən.

Badam xanım Fərhadın «sən də çox gözəlsən» deməsindən daha da bərk alındı. Şirin bu sirr açılmasın deyə, sözə qarışdı, dedi:

- Xalaqızı, aşığın qaydasıdı qıza, gəlinə tərif desin, sən bundan öteri incimə.

Badam Şirinin sözüne qane olmadı, aldı görək Fərhada nə dedi, Fərhad ona nə cavab verdi:

Aldı Badam:

Aşıq, sənin dilin yansın,
Beləmi öyülər gözəl.
Mizrab vuran əlin yansın,
Beləmi öyülər gözəl.

Aldı Fərhad:

Xanım, Gəl mənə qarğama,
Bəs necə öyülər gözəl.
Saz götürdüm, tərif dedim,
Bəs necə öyülər gözəl?

Aldı Badam:

Gülşən bağda bitər nərgiz,
Onu döşürər gəlin, qız.
Tərif söylədin ürəksiz,
Beləmi öyülər gözəl.

Aldı Fərhad.

Yana tutuban üzünü,
Yan-baş atırsan sözünü.
Təriflədim qaş-gözünü,
Bəs necə öyülər gözəl?

Aldı Badam:

Badamın qaşları kaman.
Görənə çəkdirir aman.
Aşıq, gəl söyləmə hədyan,
Beləmi öyülər gözəl.

Aldı Fərhad:

Gözüm yuxudan ayıldı,
Çox gülən gözlər zayıldı.
Fərhad Şirine mayıldı,
Bəs necə öyülər gözəl?

Badam yenə Fərhadın oxumağından, onun tərif eləməyindən razı qalmadı. Badamın dərdi başqa dərd idi. O, həmişə xalası qızı Şirinin paxıllığını çəkirdi. Ona görə də burada Fərhadın Şirini tərif etməsi onun xoşuna gəlmirdi. Badam burda keçən əhvalatı yadında saxladı. Fərhad ilə Şirin dedilər, güldülər, bir-birlərindən ayrılıb evlərinə getdilər.

Səherisi gün Badam Şirinin Fərhad ilə güllü bağda görüşüb söhbət etdiyini Şemistan padşaha xəbər verdi. Şemistan padşah

qızını yanına çağırıb, onu danladı, bir də Fərhad ilə görüşüb-danışmağı Şirinə qadağan elədi.

Bundan bir xeyli keçdi. Günlərin bir günü Şirin atasından xəlvət Məsmə qarabaş ilə güllü bağa gəldi. Bunlar bağda gəzib dolanırdılar ki, bir də Fərhad gəlib oraya çıxdı. İki sevgili bir-birləri ilə görüşüb, başlarına gələn bir-birlərinə nağıl eylədilər. Fərhad sevgilisi Şirini çoxdan görməmişdi, indi onu görüb çox şad olmuşdu. Aldı görək Şirin nə dedi. Şirin ona necə cavab verdi.

Aldı Fərhad:

Səhərin sübhündə çeşmə başında,
Yenə gördüm seni, gözəl Şirininim.
Yandırdı sinəmi eşqin ateşi,
Yenə gördüm seni, gözəl Şirininim.

Aldı Şirin:

Dua eylə, hasil olsun muradın,
Fərhad oğlan, mənim könlüm sendedi.
Sevdaya düşmüşəm mən də sənəin tək,
Fərhad oğlan, mənim könlüm sendedi.

Aldı Fərhad:

Gözlərin şəhladı, qaşların qara,
Müjganın vurubdu sinəmə yara.
Sənsiz bu dərdimə kim eylər çara,
Gözüm gördü seni, gözəl Şirininim.

Aldı Şirin:

Dərin-dərin dəryalar tək dolaram,
Eşq ucundan saralaram, solaram.
Qismət düşər mən də sənəin olaram,
Fərhad oğlan, mənim könlüm sendedi.

Aldı Fərhad:

Gəl sən zülm eyləmə aşiqə belə,
Şeyda bülbul hər vaxt məftundu gülə.
Fərhad qurban olsun o Şirin dilə,
Gözüm gördü seni, gözəl Şirininim.

Aldı Şirin:

Yüz xanзадə gəlsə, yüz də şahзадə,
Mənim meylim sənəin dönməz məbada.
Şirinəm, ilqarım heç getməz bada,
Fərhad oğlan, mənim könlüm sendedi.

Fərhad ilə Şirin həmişə görüşdükləri hovuzun başında əyləşib xeyli söhbət etlədilər. Bir-birlərinə yenə söz verdilər, əhdi-peyman bağladılar. Bir-birlərindən dönməyəcəklərinə and içdilər. Şirin Məsmə qarabaşla evlərinə, Fərhad da öz evlərinə getdi.

Bunlar burada qalsınlar, sizə Beysütun dağından xəbər verim. Bu elə bir dağ idi ki, başı həmişə bulud olurdu. Özü də başı göyə dəyirdi. Beysütun dağının o üzündə bir gur bulaq var idi. Bu bulağın suyu şəkərdən şirin idi. Şemistan padşah bulağın tərifiini eşitmişdi. O, bu bulağı çəkdirib imarətinin qapısına getirmək istəyirdi. Neçə ustalar çağırdı, ən'am, xələt və'd etlədi. Bulağı imarətinin qapısına getirməyi onlara söylədi. Heç kəs in ağına batmadı. Bu olası iş deyildi. Axırda Şemistan padşah car çəkdiirdi ki, hər kim dağı yarib Beysütun dağında olan bulağın suyunu mən in qapama çəkib getirsə, ona nə istəsə verəcəyəm. Yenə heç kəs bu işi boynuna götürmədi. Axırda Fərhad padşahın hüzuruna gəlib dedi:

- Padşah sağ olsun, izin versəniz mən dağı yararam. Beysütun dağında olan bulağın suyunu çəkib qapınıza getirirəm.

Padşah dedi:

- İzindi, get getir, nə istəsən verirəm.

Fərhad dedi:

- Qızın Şirini mənə verməyi və'd eləsən, gedib bulağın suyunu çəkib imarətinin qapısına getirirəm.

Şemistan padşah qızını Fərhada vermək istəmirdi, fikir eləyib öz-özünə dedi: «Hələ qoy getsin, dağı dəlsin, suyu getirsin, sonra bir bəhanə ilə qızı ona vermərəm».

Şemistan padşah üzde Fərhadın sözüne razı oldu. Fərhad bundan sevindi, şad oldu, bir külüng götürüb getdi. Beysütun dağına yetişdi. Şirinin eşqi üreyində külüngünü çəkdi, qayaları parçaladı, daşları qırdı, dağı dəlməyə başladı. Xeyli müddətdən sonra şəkərdən şirin suyu olan bulağı Beysütun dağından çəkib düz Şemistan padşahın qapısına getirdi. Fərhad suyu çəkib getirəndən sonra padşahın hüzuruna getdi; ondan verdiyi və'dəni yerinə yetirdiyi üçün qızını verməyi xahiş elədi. Padşah gördü Fərhad dağı dəlib, suyu qapısına getirib, Şirini ona verməsə el içində biabır olacaq, dedi:

- Nə deyirəm, qızım sənindi, ancaq bir şərtim də var, onu yerinə yetirsən, daha heç bir sözüm olmaz, Şirini sənə verirəm.

Fərhad dedi:

- Şərtin nədi?

Padşah dedi:

- Get daşları yon, qızım üçün bir imarət qur, sonra Şirini sənə verim.

Fərhad padşahın sözüne razı oldu. Külüngünü çiyinə götürdü, bir axar-baxarlı yerə yetişdi. O yer xoşuna gəldi. Daşları çapıb orada Şirin üçün bir qəsir tikməyə başladı. Fərhad işləyib yorulmuşdu, külüngünü yerə qoyub dağın eteyinə endi. Axşam üstü idi, çöldən mal, qoyun qapılara dönürdü. Bir çoban Fərhadı dağ eteyində qəmgin görüb onun yanına gəldi, çomağını saz eləyib döşünə basdı. Aldı görək Fərhada nə dedi, Fərhad ona necə cavab verdi:

Aldı çoban:

Yol üstündə duran oğlan,
Oğlan, de nədən məlulsan?
Gözlərindən qan-yaş axan,
Oğlan, de nədən məlulsan?

Aldı Fərhad:

Əhvalım soruşan çoban,
Çoban, yardan ayrılmışam!
Uca dağdan aşan çoban,
Çoban, yardan ayrılmışam!

Aldı çoban:

Yaman olar yarın nazı,
Qumru kimi xoş avazı.
Sənə gəlməz padşah qızı,
Oğlan, de nədən məlulsan?

Aldı Fərhad:

Sinə qəmli, ürək məlul,
Yardan ayrı mənəm zəlil.
Nə eyləyim sevib könül,
Çoban, yardan ayrılmışam!

Aldı çoban:

Çoban çıxdı güzarına,
Doğru ol sən ilqarına.
Görüm yetəsən yarına,
Oğlan, de nədən məlulsan?

Aldı Fərhad:

Dağlar başı duman olar,
Fərhad halı yaman olar.
Yarsız işim feğan olar,
Çoban, yardan ayrılmışam!

Fərhad çobandan ayrılıb dağa qayıtdı. Külüngünü götürdü, qesri qurmağa başladı. Fərhad Şirine qesr qurmaqda olsun, sənə Həmzə padşahdan xəbər verim.

Həmzə adlı bir padşah var idi. Həmzə padşahın Xosrov adlı bir oğlu vardı. Şahzadə Xosrov Şirinin gözəllik sorağını almışdı. Şirini sevdiyini atasına söylədi. Həmzə padşah Şemistan padşahın yanına Şirini oğluna almaq üçün elçi göndərdi. Şemistan padşah bundan çox şad oldu. Fərhadın əlindən yaxa qurtarmaq üçün qızı

Şirini Xosrova verməyə razı oldu. Şahzadə Xosrov toy tədarükünə başladı.

Xosrov toy tədarükündə olsun, sizə Şirindən xəbər verim. Şirin Fərhadın daşları yonub qəsir qurmaqda olduğunu bildirdi. Bir gün ata-anasından izin alıb bir dəstə qızla Fərhadın görüşünə getdi. Gördü Fərhad daşları yonub bir qəsir qurur. Külüng qaldırır daşa vurur, hardan istəyir oradan kəsir, yonur, qəsir tikir. Fərhad Şirinin gəldiyini görüb külüngünü yerə qoydu, Şirinin yanına gəldi. Sevgililər görüşdülər. Fərhad Şirinin bu gelişindən çox şad oldu. Aldı görək nə dedi:

Aldı Fərhad:

Bir dəstə qız ilə gələn Şirinin,
Camalın işığı diyara düşür.
Dostunun qədrini bilən Şirinin,
Eşqindən ciyərini sədpara düşür.

Aldı Şirin:

Eşqin firqətindən mən də yanıram.
Baş alıb yanına çölə gəlmişəm.
Sənsiz xar görünür gözüme bağlar,
Elə bil bülbülüm gülə gəlmişəm.

Aldı Fərhad:

Canım qurban olsun kamil ustada,
Dara düşər olsam yetişər dada.
Qorxuram ki, qismət olasan yada,
Onda elə bil ki, gül xara düşür.

Aldı Şirin:

Canında eşq olan üşüyüb donmaz,
Qəlbimi hər xəncər doğrayıb yonmaz.
Meylim səndən başqa kimseyə qonmaz,
Dərd istər bağrımı dələ, gəlmişəm.

Aldı Fərhad:

Səni bəsləyənin qız, evi abad,
Mən öləndən sonra ömr eylə şad.
Eşqə tutulana biçərə Fərhad,
Elindən, günündən avara düşür.

Aldı Şirin:

Əziz dost, aşna, mehriban sənin,
Qonçalı bağ-bağça gülüstan sənin.
Əhdə dürüst çıxan Şirin can sənin,

Mə`lum olsun oba, ele gəlmişəm.

Söz tamama yetişdi. Aşiq-mə`şuq bir-birlərindən ayrıldılar. Şirin evlərinə qayıtdı. Fərhad da külüngünü çəkib daşları yonmağa, qesri qurmağa başladı.

Fərhad xeyli vaxt idi ki, Şirin ilə görüşə bilmirdi. Şirinin atası qızının Fərhadın yanına getməsinə izin vermirdi. Fərhad, Şirinin ayrılığına dözə bilmirdi. Şirin deyirdi, Şirin eşidirdi. Şirinin eşqi onu az qala dəli-divanə eyləmişdi. Biçarə Fərhad daş yonub Şirinə qesr tike-tike aldı görək nə dedi:

Dad, aman çəkirem elindən fələk,
Şirin kimi gül-camallım görünmez!
Halqa zülfü dal gerdəni bürüyən,
Zenəxdanlı, qoşa xallım görünmez!

Qayda budu aşiq olan qəm çəkər,
Yarın ayrılığı qəddimi bükər.
Yanağı qırmızı, dodağı şəkər,
Ağız şirin, ləbi ballım görünmez.

Yardan ayrı düşüb könlümə talan,
Mə`şuqdu aşiqi bəlaya salan.
Fərhadın ağılını başından alan,
Qalmağallım, qiyliğallım görünmez.

Fərhad burada qalsın, sənə Şirindən xəbər verim. Fərhad Şirindən ayrı alışıb yandığı kimi, Şirin də Fərhadan ayrı səbri-qerarı kəsilmişdi. Atası onu heç bir yana buraxmırdı. Evdə oturub ah-zar eləyirdi, yeməyirdi, içməyirdi, dər-d-qəm çəkirdi.

Bir gün Fərhad yadına düşdü. Aldı görək nə dedi:

Yarımdan ayrı düşəli,
İşim ahı-zardı, fələk!
Üzün görə bilməyirəm,
Dünya mənə dardı, fələk!

Yarsız mənə sitem olub,
Üreyim qaynayıb dolub,
Güllərim saralıb solub,
Gülə düşməni xardı, fələk!

Fələk, unutma mürvəti,
Mən çəkirem yar firqəti.
Gül üzlü dostun həsrəti,
Könlümdə qubardı, fələk!

Mən çəkdiyim dər-d-sər-di,
Tale mənədən üz döndər-di.
Şirin dər-di, eşq dər-di,
Aləmə aşkardı, fələk!

Şirin burada qalsın, sizə Fərhadın atası Bilaldan, anası Reyhandan xəbər verim. Bilal ilə Reyhan oğlanlarının ayrılığına dözə bilməyib Fərhadın qəsr qurduğu yere gəldilər. Ata-ana birçə oğlunu bağrına basıb üzündən, gözündən öpdülər. Onlar Fərhada öyüd-nəsihət verdilər, xahiş elədilər ki, bu işdən əl çəkib evlərinə gəlsin.

Ata-anası nə qədər eylədi Fərhad evlərinə getmədi. Axırda ata-anası əlacsız qalıb oğulları ilə halal-hümmət eylədilər. Fərhada xeyir-dua verib getdilər. Fərhad yenə külüngünü əlinə alıb daş çapmağa başladı.

Fərhad burada qalsın, sizə Şirinin anası Mehriban xanımdan danışım. Xosrov Şirinin atasından razılıq alıb, Şirine toy paltarını göndərmişdi. O istəyirdi ki, bir neçə günə toy eylesin.

Mehriban xanım ha eləyirdi, Şirin Xosrov göndərdiyi toy paltarını geyinib üzüyünü barmağına taxmırdı. «Ölsəm torpaqnan, qalsam Fərhadnanam!»-deyirdi. Çəkilib bir yanda oturub ah-zar eyleyirdi. Mehriban xanım qızının könlünü almaq, onu dilə tutmaq üçün götürdü görək nə dedi, Şirin ona nə cavab verdi.

Aldı Mehriban xanım:

Gəl danış Şirininim, könlün açılsın,
Atan səni şah oğluna veribdi.
İnnən belə şad olmalı vaxtındı,
Atan səni şah oğluna veribdi.

Aldı Şirin:

Könlüm dərd-qəm ilə dolubdu mənim,
Öldürsələr, şah oğluna getmərim.
Bu başıma küllər olubdu mənim,
Öldürsələr, şah oğluna getmərim.

Aldı Mehriban xanım:

Qızım, al xına yax əl-ayağına,
Yaşdan ləkə düşər gül yanağına.
Nişan üzüyünü tax barmağına,
Atan səni şah oğluna veribdi.

Aldı Şirin:

İgidde gerekdi namus, ar olsun,
Atamın bəd işi dildə car olsun.
Nişan taxan yerdə görüm xar olsun,
Öldürsələr, şah oğluna getmərim.

Aldı Mehriban xanım:

Mehriban xanımın əziz balası,

Yaxşı olar ana xeyir-duası.
Atandan ayıbdı, gəl olma ası,
Atan səni şah oğluna veribdi.

Aldı Şirin:

Şirin tərk eyləməz oba, elini,
Bülbül hər vaxt istər qızıl gülünü.
Versəniz əlimə Fərhad elini,
Öldürsələr, şah oğluna getmərim.

Onlar burada qalsınlar, sizə Fərhadan danışım. Fərhad daşlardan yonub Şirinə qəsr qururdu. Ancaq Şirin axır vaxtlar onun yanına gələ bilmirdi. Atası Şirini gün üzünü görməyə buraxmırdı. Şirin gecə-gündüz evin bir küncündə eyləşib ah-zar eləyirdi. Fərhadın da Şirindən ayrı hər günü bir il keçirdi. Şirini yadına salıb aldı görək Fərhad nə dedi:

Dərdə salıb eşqi məni,
Alagöz nazlı Şirinin.
Sevdası düşüb başıma,
Alagöz nazlı Şirinin.

Yanaqları gözəl lala,
Bəzənərdi yaşıl, ala.
Ağ üzü bəlenib xala,
Alagöz nazlı Şirinin.

Odur mənə vəfalı yar,
Eşqindən ciyərım yanar.
Həsreti yandırar, yaxar,
Alagöz nazlı Şirinin.

Əldə tuta badasını,
Bir eşidə sədasını,
Fərhad ala qadasını,
Alagöz nazlı Şirinin.

Fərhad burada qalsın, sizə Şirindən xəbər verim. Axır vaxtlar Şirinin atası, anası onu heç bir yana buraxmırdı. Şirinin günü ağlamaqla keçirdi. Gecə-gündüz əli qoynunda, boynu çiyində, gözləri yolda idi. Ah-nalesini Fərhada yetirən bir kimsəni yox idi. Bir gün Məsmə qarabaşı çağıraraq dedi:

- Sənə bir nəmə versəm, onu xəlvətə aparıb Fərhada çatdırara bilərsənmi?

Məsmə qarabaş dedi:

- Xanım, bu nə sözdü, canla, başla çatdıraram.
Şirin göz yaşı ilə belə bir nəmə yazdı:

Hicran çəkən yazıq Fərhad,
Yanına gələ bilmirəm.

Sənsiz mən çəkirəm fəryad,
Danışıb gülə bilmirəm.

Yar da unudarmı yarı?
Atarmı əhdi, ilqarı?
Çar olubdu üzüm sarı,
Göz yaşım, silə bilmirəm.

Səyyad, uçub tər lan quşum,
Onun üçün qara qaşım.
Xançal alıb bağrım başın,
Teyləyib gələ bilmirəm.

Şirin ağlar gündüz, gecə,
Baxtı qara var mı mənə.
Olacaqdı sənsiz necə,
Ruzgarım, bilə bilmirəm.

Şirin naməni Məsmə qarabaşa verdi. Məsmə qarabaş xəlvətce bir tərəfdən yol alıb özünü Fərhada yetirdi. Şirinin naməsini ona verdi. Fərhad namənin Şirindən gəldiyini bildi, öpdü, gözünün üstünə qoydu, sonra açdı oxudu. Namənin məzmunundan hali oldu. Götürdü görək Şirinə necə cavab yazdı:

Başına döndüyüm Şirin,
Yar, yetişdi namən mənə.
Can sadağası gözlərin,
Yar, yetişdi namən mənə.

Ağlayıb ah-zar eyləmə,
Könlümü qubar eyləmə.
Gen dünyanı dar eyləmə,
Yar, yetişdi namən mənə.

İzin olsa, mən də gəlləm,
Soruşub halını billem.
Külüng alıb dağı dəlləm,
Yar, yetişdi namən mənə.

Hər söz ilə yardan küsmə,
Fərhaddan meylini kəsmə.
Gətirdi qarabaş Məsmə,
Yar, yetişdi namən mənə.

Fərhad naməni tamam eyləyib Məsməyə verdi. Məsmə naməni getirib Şirinə çatdırdı. Şirin əziz dostdan gəlmiş naməni aldı, gözünün üstünə qoydu. Açdı, oxudu, məzmunundan hali oldu. Dərdlə, həsrətlə evin bir küncünə qapanıb qaldı. Şirin burada qalmaqda olsun, sizə Xosrovdan xəbər verim.

Xosrov toy eləyib Şirini evinə aparmaq istəyirdi. Şirinin hər tedarüku görülmüşdü. Atası-anası əyər-əskiyini, cehizini

hazırlamışdı. Ancaq Şirinin əvvəldən Xosrova meyli yox idi. Atası-anası bunu bildi, qızlarının şahzadə Xosrova getmək istəmədiyinə acıqlandılar. Şirini güclə Xosrovun evinə köçürmək istədilər. Anası Mehriban xanım Şirinin yanına gəldi, onu dilə tutdu, Xosrova getməsi üçün ona öyüd-nəsihət eylədi.

Mehriban xanım nə qədər dil tökdü, əlləşdi, nə qədər çalışdısa da, Şirini razı sala bilmədi. Axırda əlacı kəsilib Şemistan padşahın yanına getdi. Şirinin Xosrova getmək istəmədiyini ona söylədi.

Onlar burada qalsınlar, sizə Beysütunda Fərhadın xəbər verim. Fərhad Beysütun dağında Şirinin eşqi ilə yanıb yaxılırdı. Ancaq əlindən bir iş gəlmirdi. Əlindən gələn birçə iş vardısı, o da külüng ilə dağı dəlib, daşları yonub Şirin qəsri tikmək idi.

Fərhad qorxurdu ki, o, qəsri qursun, başa getirsin, ancaq Şemistan padşah əhdinə vefa edib Şirini ona verməsin. Fərhad bu fikirdə idi ki, bir də gördü bir adam gəlib Beysütunun yanından keçir. Fərhad o adamı yanına çağırırdı. Adam Şemistan padşaha namə aparırdı.

Qasid Fərhadı dedi:

- Ey Fərhad, Şemistan padşah ilçarından dönüb, qızını şahzadə Xosrova verir. Fərhad bunu eşitdi, padşahın verdiyi ilçardan döndüyünü bildi, qasiddən xahiş eylədi ki, mən bir namə yazım, onu Şemistan padşaha yetir. Qasid Fərhadın namesini Şemistan padşaha çatdırmağa razı oldu. Fərhad aldı görək Şemistan padşaha necə namə yazdı.

İlqar etdin, əhdi-peyman bağladın,
Padşah da ilçarından dönərmimi?
Bağrım başın çarı-çarpaz dağladın,
Padşah da ilçarından dönərmimi?

Könlüm gəzir ərş üzünü, dərinini,
Sevdim, seçdim ala gözlü pərinini.
Gəl eyləmə sən də məndən Şirini,
Padşah da ilçarından dönərmimi?

Pirimin əlindən badələr içdim,
Düşdüm mən sevdaya, canımdan keçdim..
Şirinin eşqilə dağları deşdim,
Padşah da ilçarından dönərmimi?

Təqsirim var, başımı kəs, fərman ver,
Bir qız bəsləyibsen, bir oğlana ver.
Fərhadam, Şirini mən nalana ver,
Padşah da ilçarından dönərmimi?

Fərhad naməni tamam edib qasidə verdi. Qasid naməni getirib Şemistan padşaha çatdırdı. Şemistan padşah naməni oxuyub hali oldu, qəzəbləndi, naməni para-para eyləyib yerə atdı. Sonra qalxdı Şirinin yanına gəldi. Şemistan padşah Şirinin yanına o vaxtda gəlmişdi ki, gəlinbaşı bəzəyənlər nə qədər çalışdırlarsa, Şirin

toy paltarını əyninə geymirdi. Padşah bunu görüb daha da qəzəbləndi. Şirinin üstünə çığırdı. Qızına güclə toy paltarını geyindirirdi. Şahzadə Xosrov Şirini köçürüb evlərinə apardı. Şirin paltarının altında özü ilə zəhərli bir xəncəl götürmüşdü. Xosrov ona yaxın gəlmək istəyəndə Şirin zəhərli xəncəli çəkib dedi:

- Nə vaxt mənə əl uzatsan, bu xəncəllə səni də, özümü də öldürəcəyəm.

Xosrov Şirinin özünü öldürməyindən qorxub ona yaxın getmədi.

Şirin bir otaqda əsir kimi qalmışdı. Xosrovu yanına gəlməyə qoymurdu, demirdi, gülmürdü, danışmırdı, bütün günü ağlayıb ah-zar eləyirdi.

Bir gün yenə Şirin Məsmə qarabaşı yanına çağırıb dedi:

- Əziz qarabaşım Məsmə, Fərhada bir namə göndərmək istəyirəm, Fərhaddan ayrı nə gecəm gecədi, nə gündüzüm gündüz, sebrim-qərarım kəsilib. Fərhadsız dərdim başımdan aşıb, namə yazım, onu xəlvətçə apar Fərhada çatdır. Fərhaddan da naməmə cavab al getir.

Məsmə qarabaş Şirinin naməsini Fərhada çatdırmağa razı oldu. Şirin Fərhada belə bir namə yazdı:

Xətti-xallı Fərhad oğlan,
Oğlan, inan, mən səninəm.
Gül camallı, Fərhad oğlan,
Oğlan, inan, mən səninəm.

Axtar, dolan, yar, məni gəz,
Eşqin bu sinəmdən sönməz.
Heç vaxt səndən meylim, dönməz,
Oğlan, inan, mən səninəm!

Mənim günüm keçər ah-zar,
Aləm olub başıma dar.
Arada seyrəqiblər var,
Oğlan, inan, mən səninəm!

Firqətindən bağrım yara,
Sensiz günüm keçir qara.
Belkə ki, ölüm ayıra,
Oğlan, inan, mən səninəm!

Şirinin olub qəlbi qan,
Dərd əlindən çəkir aman.
Ortada var əhdi-peyman,
Oğlan, inan, mən səninəm!

Məsmə qarabaş naməni götürüb yola düşdü. Gətirdi Beysütun dağında Fərhada çatdırdı. Fərhad naməni oxuyub işdən hali oldu. Aldı görək sevgilisi Şirinin naməsinə necə cavab yazdı.

Aldı Fərhad:

Namən gəldi mənə çatdı.
Şirin sənin, Şirin sənin.
Tuti dillim, qadan alım,
Şirin sənin, Şirin sənin.

Sevdim sən kimi sənəmi,
Hüsnün bənzədim günəmi?
Sözlərin dəldi sinəmi,
Şirin sənin, Şirin sənin.

Fərhad sənin vəfadarın,
İstəkli mehriban yarın,
Başa varsın düz ilqarın,
Şirin sənin, Şirin sənin.

Fərhad naməsini tamam edib, Məsmə qarabaşa verdi, Məsmə yola düşdü. Fərhadın naməsini getirib Şirine çatdırdı. Şirin naməni oxudu, bir tərəfdən şad oldu, bir tərəfdən də qəmgin. Ona görə şad oldu ki, dostundan namə gəlmişdi. Ona görə qəmgin oldu ki, xeyli vaxt idi Fərhadın gül üzünü görüb Şirin sözünü eşitməyirdi. Şirin Fərhadan ayrı burada ah-zar çəkib qalmaqda olsun, sizə Xosrovdan danışım.

Xosrov da avara qalmışdı. Toy eyləyib Şirini evinə getirsə də, ancaq ona yaxın gedə bilmirdi. Şirin ilə demək, danışmaq, gülmək ona haram idi. Nə vaxt yaxın getmək istəyəndə Şirin xəncəli çəkib «özümü öldürərəm» deyirdi. Xosrov da Şirinin özünü öldürməyindən qorxub ona yaxın gedə bilməyirdi. Vaxtının çoxunu vəzirle, vəkilə, başının atlıları ilə ovda keçirirdi. Evə də gələndə Şirindən bir iz görməyirdi. Xosrov bilirdi ki, Şirin Fərhada, Fərhad da Şirine aşıqdı. Xosrov yəqin eyləmişdi ki, qəsər başa gələn kimi, Fərhad padşahdan Şirini istəyib alacaq. Ona görə də Xosrov Fərhadı yox eyləmək, Şirinin meylini özünə döndərmək üçün çarə axtarırdı.

Xosrov burada qalsın, sizə yenə də Şirindən xəbər verim. Fərhad Şirinin yadına düşmüşdü. Bir yandan Fərhadın ayrılığı, o biri yandan da Xosrovun Şirini incitməsi, evdən, eşikdən bir yana çıxmağa qoymaması Şirini daha da dərdə-qəmə batırmışdı. Şirin Fərhadan ayrı işıqlı dünyada ömür eyləmək istəməyirdi. Yazıq Şirin Fərhadı yadına salıb aldı görək nə dedi:

Alışır eşqin oduna,
Bu canım Fərhadan ayrı!
Göyə ucalırdı ahım,
Fəqanım Fərhadan ayrı!

Nə yamandı eşq atəşi,
Odlanır bağrımın başı.
Nəyə gerek hilal qaşı,
Kamanım Fərhadan ayrı!

Gələydi vəfalı yarım,

Pozulmayaydı ilqarım.
Kəsilib səbrim, qərarım,
Amanım Fərhadan ayrı!

Fəryad qıllam gündüz-gecə.
Qohum-qardaş gəlməz vecə,
Şirinəm, solubdu necə,
Gülşanım Fərhadan ayrı!

Şirin Fərhadan ayrı ağlayıb, sızladığı kimi Fərhad da Beysütun dağında Şirini yadına salırdı, Fərhadın Şirinsiz səbri, qərarı kəsilmişdi. Külüngü çəkib daşları yonur, qəsri son daşlarını düzürdü. Fərhad öz-özünə fikir eyləyirdi ki, qəsir başa gelecek, o toy eyləyib Şemistan padşahdan qızı alacaq, Şirini köçürüb bu qəsre getirecek, onlar ömür, gün sürecekler.

Fərhad Beysütun dağında Şirin qəsri qurmaqda olsun eşit şahzadə Xosrovdan. Xosrov Fərhadı telef eyləmək üçün çox fikirləşdi, düşündü, tədbir aradı. Ancaq xalq içində ona bir şey eyləyə bilmədi. Bir gün şahzadə Xosrovun yanına bir beyman qarı geldi, dedi:

- Şahzadə, mənə nə verərsən Fərhadı telef edib öldürdüm?

Xosrov dedi:

- Fərhadı öldürdün bilsən sənə özün ağır qızıl verərəm!

Xosrov bunu deyib əlini cibinə saldı. Qabaqcadan qarıya üç ovuc qızıl verdi. Qarı qızılı görüb gözü hədəqədən çıxdı. Olan-qalan imanını da atdı. Bir büküm halva götürüb Beysütun dağına Fərhadın yanına yola düşdü. Qarı yol getməkdə olsun, eşit Fərhadan.

Fərhad yenə külüngünü çəkib daşları yonur, qəsri tikirdi. Şirinin qəsri başa gəlmişdi. Fərhad Şirinin eşqi ilə külüngü daşa elə vururdu ki, neçə ağacdən səsi eşidilirdi. Yorulanda hərdən bir dayanıb ətrafa göz gəzdirirdi, özündən başqa heç kimi görmürdü. Biçərə Fərhad Beysütun dağında tək-tənha qalmışdı. Dilinin şirin sözü Şirin, şirin kəlməsi Şirin idi. Aldı görək bülbul gülündən ayrı düşən kimi, butasından ayrı düşmüş Fərhad Şirinin eşqində nə dedi:

Tək-tənha dağda qalmışam,
Yada sala Şirin meni.
Yarsız saralıb solmuşam,
Yada sala Şirin meni.

Yar gələydi bu çağları,
Külüngüm dəlir dağları.
Qururam ağ otaqları,
Yada sala Şirin meni.

Arzularam Şirin canı,
Ala gözlü mehribanı,
Unutmaya əhd-peymanı,
Yada sala Şirin meni.

Hər dən qıyqacı baxanda,
Canımı oda yaxanda.
Qızlarla seyrə çıxanda,
Yada sala Şirin məni!

Fərhadım, candan olanda,
Rəngim saralıb solanda.
Piyaləm qanla dolanda,
Yada sala Şirin məni!

Söz tamama yetişdi. Fərhad yenə külüngünü çəkib, daşları yonub, qəsri qurmağa başladı. Bu tərəfdən beyman qarı Beysütuna yetişdi, Fərhadın yanına gəldi, gördü Fərhad daşları yonur, qəsri qurur. Qarı dedi:

- Fərhad, bu qəsri kimin üçün qurursan?

Fərhad dedi:

- Şirin üçün qururam.

Beyman qarı dedi:

- Zəhmət çəkib daş yonub qəsri qurma! Şirin öldü.

Fərhad beyman qarının sözünə əvvəlcə inanmadı. Qarı əlindeki büküm halvanı göstərərək dedi:

- Şirin ölübdü, bu da onun əhsan halvasıdır.

Fərhad Şirinin ölüm xəbərini eşidib ürəyindən dərin bir ah çəkdi, bədənini titrədi, az qaldı ki, ağılı başından çıxsın. Dünya gözündə qaranlıqlaşdı. Üzünü qarıya tutub dedi:

- Beyman qarı, necə sən dilindən gəldi dedin Şirin ölübdü!

Mətləbinə yetməyən, muradına çatmayan biçərə Fərhad əzəl Şirinin ölüm xəbərini gətirən beyman qarıya bir külüng vurub öldürdü. Sonra öz-özünə dedi: Şirindən sonra mən dünyada ömür istəmirəm. Fərhad bunu deyib, külüngünü var gücü ilə göyə atdı, başını külüngün altına tutdu. Külüng onun başına düşdü. Fərhad külüngün zərbəsi ilə öldü.

Fərhadın ölüm xəbəri Şirinə yetişdi. Şirin zəhərli xəncəlnən oraya gəldi. Fərhadı ölmüş görüb xəncəli çəkdi, dəstəsini Fərhadın meyidinə dayayıb özünü xəncəlin üstünə atdı. Xəncəl Şirinin ürəyinin başından batdı, kürəyinin arxasından çıxdı. Şirin də Fərhadın yanında öldü. Fərhad ilə Şirinin ölüm xəbərini ataları, anaları eşitdi. Gəldilər bilmurad ölmüş Fərhad ilə Şirinə yanaşı qəbir qazdılar, basdırdılar. Onlara əhsan verdilər. Əhsan yeməyə gələnlər beyman qarıya, padşaha, Xosrova lənət, Fərhad ilə Şirinə isə rəhmət oxuyub gətdilər.